

ONDERWIJSVISITATIE

Een onderzoek naar de kwaliteit van de bachelor hoger professioneel onderwijs “**Vroedkunde**” aan de Katholieke Hogeschool Limburg – Provinciale Hogeschool Limburg.

Vlaamse Hogescholenraad

ONTWERP OPLEIDINGSVISITATIERAPPORT
4 oktober 2006/15 januari 2007

Voorwoord

In dit rapport brengt de visitatiecommissie (hierna commissie) verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de opleiding Vroedkunde van de Katholieke Hogeschool Limburg – Provinciale Hogeschool Limburg die zij op 6, 7, 8 februari 2006 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Het visitatierapport bestaat uit drie delen:

- deel 1: de inleiding waarin de werkzaamheden van de commissie uiteen worden gezet en de gevisiteerde opleiding gesitueerd wordt.
- deel 2: het rapport waarin op facetniveau door de commissie oordelen en argumenten ter onderbouwing van dat oordeel worden gegeven. De oordelen gaan hier uit van de vierpuntenschaal zoals die door de NVAO is voorgeschreven. Deze argumentatie en beoordeling vormen de basis voor het oordeel op onderwerpniveau dat steeds na de facetten is opgenomen. De commissie spreekt zich uit over de basiskwaliteit van de opleiding en geeft de overweging waarop die oordelen zijn gebaseerd. Het zijn oordelen in de gradatie voldoende/onvoldoende. Dit deel eindigt met een overzicht in tabelvorm van de oordelen per facet en per onderwerp. Tevens wordt een eindoordeel geformuleerd.
- deel 3: een overzicht van de relevante bijlagen.

(handtekening van alle commissieleden)

DEEL 1

1 visitatiecommissie

1.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld door het bestuursorgaan van de VLHORA in zijn vergadering van 23 december 2004

De commissie is als volgt samengesteld:

- Jos Welkenhuyzen, voorzitter
- Antonia Aelterman, onderwijsdeskundige
- Christiane Deneef, domeindeskundige
- Mieke Clement, domeindeskundige
- Mark Mintjens, domeindeskundige
- student*

*De student heeft na de installatievergadering afgezien van deelname aan deze visitatiecommissie om persoonlijke redenen. Het belang van de student in deze visitatie werd bewaakt en ingebracht door de andere commissieleden.

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

Vanuit de VLHORA werd Lucia Van Hoof aangesteld als secretaris van de visitatiecommissie.

1.2 taakomschrijving

De visitatiecommissie geeft op basis van de zelfevaluatie van de opleiding en door middel van ter plaatse te voeren gesprekken:

- een oordeel over de zes onderwerpen uit het accreditiekader;
- een integraal oordeel over de opleiding waarop de NVAO zich zal? baseren bij accreditatie;
- suggesties om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering.

In voorkomend geval geeft de visitatiecommissie op expliciete vraag van de opleiding een beoordeling van bijzondere kwaliteitskenmerken.

1.3 Werkwijze van de visitatiecommissie

De visitatie van de opleiding Vroedkunde aan de gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR-VLHORA, februari 2005*.

De commissie heeft vastgesteld dat het zelfevaluatierapport en de bijlagen een voldoende basis vormden voor het visitatiebezoek. De visitatie vond plaats op basis van het voor de opleiding Vroedkunde geldende domeinspecifieke referentiekader (zie Bijlage 2).

Voor de beschrijving van de werkwijze van de visitatiecommissie worden vier fasen onderscheiden:

- Fase 1 : de installatie
- Fase 2: de voorbereiding
- Fase 3 : het visitatiebezoek
- Fase 4 : de rapportage

Fase 1: installatie

Op 28 februari 2005 werd de commissie officieel geïnstalleerd. De commissie werd opgesplitst in 3 deelcommissies.

De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de 'Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR-VLHORA, februari 2005' en een toelichting van het ontwerp 'Domeinspecifieke Referentiekader' (DR).

Tevens werden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer betreffende het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Fase 2: voorbereiding

Met betrekking tot het ontwerp DR van de opleiding Vroedkunde (beschrijving totstandkoming van het DR)

Het DR werd op 2 mei 2005 aan de opleidingen bezorgd.

Het DR werd integraal opgenomen als Bijlage 2.

Voorafgaand aan het bezoek vond een voorbereiding plaats. Elk commissielid heeft het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen bestudeerd, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt. De synthese werd uitvoerig besproken en beargumenteerd door de commissieleden. Op basis van de bespreking en de door de commissieleden opgestuurde vragenlijsten inventariseerde de secretaris kernpunten en prioriteiten voor de gesprekken en het materialenonderzoek bij de visitatie.

Fase 3: De visitatie

VLHORA heeft een visitatieprogramma ontwikkeld dat is aangepast aan de specifieke situatie van de opleiding (zie bijlage 3). Tijdens de visitatie werd gesproken met (een representatieve) vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn.

Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten.

Tijdens de visitatie werd voor de verdere bevraging gebruik gemaakt van de synthese van de checklist en van de vragenlijsten.

Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve (tussen)oordelen. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief (tussen)oordeel per facet en per onderwerp gegeven.

Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de commissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

Fase 4: Rapportage

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatie-rapport, de checklisten, de vragenlijsten en de motiveringen per oordeel een 'ontwerp opleidingsrapport' opgesteld. Dit ontwerp werd met het oog op feedback opgestuurd naar alle visitatieleden. De opmerkingen/aanvullingen en bemerkingen van de commissieleden werden verwerkt tot een definitief onderbouwd eindoordeel over de basiskwaliteit van de opleiding.

Het rapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de commissie weer. Daarnaast werden - waar wenselijk en/of noodzakelijk - aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het opleidingsrapport is uiteindelijk ter beschikking gesteld aan VLHORA begin oktober 2006.

1.4 Oordeelsvorming

De commissie heeft in een eerste fase een oordeel per facet vastgelegd. Daarna heeft de commissie een oordeel per onderwerp vastgelegd op basis van de oordelen van de facetten die van het onderwerp deel uitmaken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de (uitgebreide) argumentatie bij de facetten.

Bij de oordeelsvorming en de weging speelden de beslissingsregels zoals die door de VLHORA in de 'Handleiding' zijn geformuleerd een belangrijke rol. Tevens is bij de beoordeling rekening gehouden met accenten die de opleiding eventueel zelf legt, DR en de benchmarking ten opzichte van de overige opleidingen Vroedkunde.

2 Algemene toelichting bij de gevisiteerde opleiding

In het zelfevaluatie-rapport stelt de opleiding zich als volgt voor:

De opleiding vroedkunde Limburg heeft een zeer bijzondere ontstaansgeschiedenis en vertoef in een bijzondere situatie van samenwerking van twee hogescholen, die bovendien elk behoren tot een andere associatie.

De opleidingen vroedkunde startten in 1995-1996 als onafhankelijke opleidingen binnen de departementen Gezondheidszorg van de Katholieke Hogeschool Limburg, KHLim, en de Provinciale Hogeschool Limburg, PHL. Tot dan vormde vroedkunde een deelopleiding binnen het curriculum verpleegkunde. De opleidingen vroedkunde van de beide hogescholen bouwden een nauwe samenwerking uit op het vlak van het onderwijs in de tweede en derde jaren van de opleidingen. Onder impuls van de introductie van de onderwijsvernieuwing in beide instellingen en de evoluties in het hoger onderwijs in Europa en Vlaanderen (Structuurdecreet voor het Hoger Onderwijs, 2 april 2003) stelde de vraag naar samenwerking ook over het eerste jaar zich opnieuw. Dit gezamenlijke initiatief werd door de lectoren/praktijklectoren van beide opleidingen aangemoedigd, voorgesteld door beide departementshoofden en positief beantwoord door de Raden van Bestuur van beide instellingen, op het einde van academiejaar 2002-2003. Als resultaat van deze beleidsbeslissing wordt de opleiding vroedkunde Limburg sinds het academiejaar 2003-2004 gezamenlijk aangeboden door beide hogescholen. Inhoudelijk wordt er één curriculum aangeboden door een onderwijsstaf, die samengesteld is uit personeelsleden van beide hogescholen. Bij het beëindigen van de opleiding ontvangen de studenten een identiek diploma via bidiplomering.

Het primaire doel van deze samenwerking was de uitbouw van een toonaangevende opleiding. Vanzelfsprekend ging het leeuwendeel van de inspanningen daarom de afgelopen jaren naar het onderwijs. Bij aanvang van 2005-2006 werd een organigram ontwikkeld dat een grotere transparantie en slagkracht voor de globale werking van de opleiding mogelijk moet maken. Het blijft immers een gegeven dat, hoewel de opleiding vroedkunde Limburg *de facto* één opleiding is, ze blijft behoren tot twee hogescholen en ze zich bijgevolg dient te plaatsen binnen de specifieke structuren van deze hogescholen. Uit de evaluatie van het eerste werkjaar bleken dan ook een aantal organisatorische onduidelijkheden hinderpalen te zijn. Daarom werd een op de opleiding geschreven organigram voorgesteld en op een personeelsvergadering (2004) goedgekeurd. De departementshoofden van de departementen Gezondheidszorg PHL en KHLim zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en dragen als dusdanig de directe verantwoordelijkheid voor alle personeelsleden. Op het niveau van de opleiding ligt deze verantwoordelijkheid bij de *staf vroedkunde Limburg*, zijnde de beide departementshoofden en de opleidingsverantwoordelijke, aangevuld met de departementale secretarissen. Deze *staf vroedkunde Limburg* vormt een belangrijke schakel tussen enerzijds de directies van de beide hogescholen, de associaties, de overheid en de campusbeheerders en anderzijds de opleiding. Hij neemt de verantwoordelijkheid op het vlak van de organisatorische, inhoudelijke en administratieve aansturing van de opleiding vroedkunde Limburg. Voor de opleidingsgerelateerde aspecten verloopt deze sturing langs de opleidingsverantwoordelijke via het *curriculumteam* en de *opleidingsraad*.

In feite was deze *staf vroedkunde Limburg* al operationeel tijdens het academiejaar 2003-2004 onder de vorm van Samenwerkingsverband Provinciale en Katholieke Hogeschool Limburg (SPK). In de nieuwe structuur wordt deze staf uitgebreid met de departementale secretarissen om de beleidscel meer slagkracht te laten verwerven ten aanzien van de onderwijsondersteunende diensten.

Het *curriculumteam* beschikt over een grote autonomie op vlak van inhoud en vormgeving van de opleiding, weliswaar mits permanente terugkoppeling naar de *staf vroedkunde Limburg*, de *opleidingsraad* en het volledige personeelskorps. Een derde belangrijk orgaan is de *opleidingsraad*, die samengesteld is uit trajectbegeleiders. Hier komt de nadruk uitdrukkelijk te liggen op het begeleiden van het studententraject

De opleiding vroedkunde Limburg heeft zowel campus Guffenslaan, in het centrum van Hasselt, als campus Oude Luikerbaan, tussen het centrum en de Singel van Hasselt, als thuisbasis.

De KHLim maakt deel uit van de Associatie K.U.Leuven en de PHL van de Associatie Universiteit Hogescholen Limburg.

De commissie maakt kennis met een waardevol en goed functionerend "samenwerkingplan" tussen twee hogescholen over de associaties heen. Dit samenwerkingsverband dat sinds 2003-2004 de volledige opleiding beslaat, is een wel doordachte beslissing geweest van de Provinciale Hogeschool Limburg en de Katholieke Hogeschool Limburg, beide behorend tot een verschillende associatie. De algemeen directeurs wijzen erop dat niet alleen rekening gehouden werd met de regionale verankering, met de druk van het werkveld om samen te werken in het bijzonder. Ook de opvatting dat beperkte middelen optimaal moeten ingezet worden om kwaliteit te kunnen verzekeren, was een doelgerichte drijfveer. Men wilde "de krenten uit beide opleidingen halen om zo goed mogelijk te kunnen werken". Tijdens het bezoek en de gesprekken is dit inderdaad duidelijk geworden. In de opleiding vroedkunde Limburg is ernaar gestreefd om het beste van elkaar te integreren in het opleidingsmodel. Het organigram geeft aan dat naar specifieke overlegorganen is gestreefd om die geïntegreerde opleiding voldoende slagkracht te geven. Het zelfevaluatie-rapport gaat trouwens uitgebreid in op deze eigen overlegorganen. De commissie heeft vastgesteld dat het zelfevaluatie-rapport een waarheidsgetrouwe weergave is van de opleiding vroedkunde Limburg.

ONDERWERP 1: DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet 1.1: Niveau en oriëntatie bachelor hoger professioneel onderwijs

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competentie als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Het omvormingsproces van de opleiding werd systematisch aangepakt. Vooreerst werd een opdrachtverklaring voor de opleiding ontwikkeld, waarin de visies en de eigen accenten van beide hogescholen tot één gezamenlijk project werden geïntegreerd. De opdrachtverklaring hecht veel belang aan de algemene beroepsattitudes zoals relatiebekwaamheid, kritische weerbaarheid en ruime maatschappelijke betrokkenheid en sociale vaardigheden. Zij werd goedgekeurd door de Raad van Beheer van de KHLim en de Raad van Bestuur van de PHL. Aanvullend aan de opdrachtverklaring werd tegelijkertijd een gezamenlijke, concrete visie op het vakgebied vroedkunde uitgewerkt. Hiervoor werd beroep gedaan op diverse nationale en internationale bronnen. Gezien het belang van de opdrachtverklaring en de visie voor alle betrokkenen, worden zij duidelijk naar voor geschoven in de studiegids. De studiegids is een belangrijk instrument dat bij de start van het academiejaar aan alle studenten en lectoren/praktijklectoren overhandigd wordt. De commissie stelt vast dat het samenwerkingsplan bevorderend heeft gewerkt voor de ontwikkeling van een doordachte visie op competentiegericht leren.

In een volgende fase, eveneens in 2002-2003, vormde de curriculumraad de beroepsspecifieke eindtermen om tot eindcompetenties voor de professionele bachelor. Basis voor dit document waren de ontwikkelde onderwijsvisie, meerdere nationale en internationale bronnen en het doeltreffend gebruik van de BaMaprofielen, ontwikkeld in de associatie K.U.Leuven. De competenties van de opleiding "Vroedkunde Limburg" werden als voornaamste bron gebruikt bij het ontwikkelen van de competenties professionele bachelor in de vroedkunde binnen de deelwerkgroep "Curriculum Vroedkunde" van de Associatie KULeuven. In de Associatie Universiteit Hogescholen Limburg is dergelijke samenwerking vooralsnog niet gerealiseerd omdat er geen partneropleidingen vroedkunde behoren tot deze associatie. Op de vraag aan de beide beroepsverenigingen voor vroedvrouwen, (NVKVV) en (VLOV), naar feedback over het uitgewerkte competentieprofiel werd met interesse gereageerd. De commissie meent dat de opleiding weloverwogen werkt aan een duidelijke formulering van eindcompetenties. Zij waardeert hierbij de voorbeeldfunctie en voortrekkersrol van de opleiding vroedkunde Limburg in de associatie Leuven. De gesprekken bevestigden dat degelijk gewerkt wordt aan de uitwerking van de visie en de opdrachtverklaring naar competenties.

De competenties worden ondergebracht bij de volgende rollen of eindcompetenties:

- Persoon in de samenleving: *"Echte, zelfbewuste, empathische, vakbekwame persoon, als symbool van de 'wijze vrouw' voor de samenleving."*
- Coach/begeleider: *"Met raad en daad bijstaan."*
- Zorgverlener: *"Zorg verlenen op maat."*
- Professional: *"De professionele vroedvrouw draagt de verantwoordelijkheid om de eigen deskundigheid permanent te ontwikkelen. Het ontwikkelen van deze deskundigheid gebeurt met de methoden van wetenschappelijk onderzoek, reflectie en permanente bijscholing."*
- Teamlid: *"Een multidisciplinaire samenwerking op micro-, meso- en macroniveau, waarbij professionaliteit, kwaliteit en continuïteit van de zorg centraal staan."*
- Organisator: *"De zorg op mesoniveau mee ontwikkelen en implementeren."*

De commissie meent dat de opleiding weloverwogen werkt aan een opleidingsprofiel/competentieprofiel en competentiegericht curriculum. Aan een zichtbare vertaalslag naar de verschillende opleidingsonderdelen en vooral aan de ontwikkeling van gedragsindicatoren voor deze algemene en algemene beroepsgerichte competenties wordt in associatieverband samengewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

Facet 1.2.: Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van geregementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Om de opleiding af te stemmen op de geldende beroepsreglementering werd gebruik gemaakt van het beroepsprofiel, waardoor de Belgische en Europese richtlijnen worden gevolgd. Daarnaast werd ook gebruik gemaakt van het actueel geldende opleidingsprofiel opgesteld door de Vlaamse onderwijsraad, VLOR.

De opleiding betreft het werkveld door regelmatige bevragingen. De commissie acht *de ronde tafel* een degelijk initiatief voor overleg. Jaarlijks organiseert de opleiding een overleg met de diverse stageplaatsen om de samenwerking tijdens het afgelopen academiejaar te evalueren en eventuele actiepunten voor het komende academiejaar te distilleren. De participatie van het werkveld aan de afstemming van de opleiding op wensen en behoeften van het beroepenveld blijkt duidelijk uit de documentatie en de gesprekken.

Omdat zwangerschap en geboorte sterk cultureel beladen zijn, maakt de opleiding een duidelijk onderscheid tussen de lokale en de internationale context voor de afstemming van de doelstellingen op de eisen die worden gesteld door vakgenoten. De *eindwerkdag* met de openbare verdediging van de eindwerken met ruime vertegenwoordiging van werkveld", de participatie van de opleiding aan het overleg met de VLOV en de ruime vertegenwoordiging van het werkveld in de departementale raad, stellen de opleiding in staat om de recente ontwikkelingen in het lokale werkveld op te volgen.

Internationale afstemming gebeurt vooral door deelname aan congressen. Ook de curriculumreis in het derde jaar en de workshop *cultural awareness* kunnen in dit perspectief geplaatst worden. Er is duidelijk aandacht voor multiculturele ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Toch meent de commissie dat nog niet echt sprake kan zijn van vergelijking met internationale curricula, tenzij met Allborg en Manchester. De opleiding profileert zich nog niet duidelijk ten opzichte van andere binnen- en buitenlandse instellingen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt de opleiding aan om haar doelstellingen nog meer systematisch te toetsen aan de internationale context.

De commissie vraagt de opleiding zich duidelijker te profileren naar de buitenwereld.

Oordeel over onderwerp 1: doelstellingen van de opleiding: VOLDOENDE

Facet 1.1 niveau en oriëntatie: **GOED**

Facet 1.2 domeinspecifieke eisen: **GOED**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat

- het domeinspecifieke kader van de opleiding zich situeert in dat van de VLHORA, zoals voorafgaand aan de bezoeken ontwikkeld werd door de visitatiecommissie op basis van de door de opleidingen Vroedkunde aangereikte kaders;
- het samenwerkingsplan bevorderend heeft gewerkt voor de ontwikkeling van een doordachte visie op competentiegericht leren;
- de doelstellingen van de opleiding duidelijk gericht zijn op zowel de algemene competenties als de algemene beroepsgerichte en de beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar;
- de voornoemde competenties voldoen aan decretale en beroepsspecifieke vereisten;
- de doelstellingen van de opleiding totstandkomen door gestructureerd overleg met interne en externe actoren, waarbij de internationale afstemming nog kan uitgebreid worden;
- de opleiding doelbewust werkt aan een proces van onderwijsvernieuwing rekening houdend met op het beroepenveld afgestemde doelstellingen;

- de eindkwalificaties bij het beroepenveld getoetst worden.

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

ONDERWERP 2: PROGRAMMA

Facet 2.1.: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen;
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma;
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Bij de uitwerking van het nieuwe programma houdt de opleiding rekening met het BaMa-profiel, het nationale beroepsprofiel van de Belgische vroedvrouw, het bestaande opleidingsprofiel, de eindcompetenties van de professionele bachelor in de vroedkunde en met buitenlandse curricula uit internationale bronnen. Om de onderwijshervorming te realiseren met minimale hinder voor de student stelde de opleiding een meerjarenplanning op. Op het vlak van inhoud en vormgeving van de opleiding beschikt een curriculumteam over een grote autonomie, weliswaar mits permanente terugkoppeling naar de staf vroedkunde Limburg, de opleidingsraad en het volledige personeelskorps. Het team is samengesteld uit vertegenwoordigers van een aantal belangrijke domeinen in de opleiding, die als verticale assen doorheen de studietrajecten lopen. Tot deze domeinen behoren vaardigheidsonderwijs, vroedkunde, biomedische wetenschappen, humane wetenschappen, afstudeerproject, internationalisering, supervisie en studentenbegeleiding, en onderwijsvernieuwing en didactiek.

De relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma is zichtbaar aanwezig. Om de vooropgestelde competenties te realiseren is op basis van het samenwerkingsplan vanaf 2003-2004 resoluut gekozen voor een vernieuwd curriculum waarin de sterktes van de beide opleidingen samenkomen. Hierbij wordt vroedkunde sterk geprofileerd met een beperkte aanwezigheid van verpleegkunde in het curriculum.

De commissie waardeert de evenwichtige wijze waarop de studenten doorheen de drie jaren gelooft worden van sterke begeleiding via opdracht gestuurd onderwijs naar zelfstandig werken in probleemgestuurd onderwijs in het derde jaar. Deze graduele opbouw komt de ontwikkeling van de vooropgestelde competenties ten goede. Deze onderwijsvisie wordt zeer concreet beschreven in de studiegids voor de studenten. De commissie stelt vast dat de keuze van deze studentgecentreerde curriculumopbouw weloverwogen in het licht staat van de diverse instroom in het eerste jaar. Het actief leren van de student wordt in het eerste jaar nog sterk gestuurd door de lectoren/praktijklectoren.

Dat het programma de doelstellingen dekt, blijkt uit de zeer goed uitgewerkte sjablonen en de trajectboeken waarin de verschillende opleidingsonderdelen opgenomen zijn. Hierin zijn de doelstellingen uitgebreid en systematisch beschreven op niveau van observeerbaar gedrag van de student. De inpassing van de verschillende opleidingsonderdelen in de verschillende rollen van het opleidingsprofiel van de vroedvrouw, is echter niet duidelijk zichtbaar gemaakt. Uit de gesprekken blijkt dat in associatieverband gewerkt wordt aan de ontwikkeling van gedragsindicatoren. Dit is absoluut nodig om te bewaken dat de ontwikkeling van de verschillende competenties doorheen de drie opleidingsjaren gerealiseerd wordt. De commissie ervaart dat nog te veel afzonderlijk gewerkt wordt aan kennis en vaardigheden, waardoor de integratie in de competenties nog ontbreekt.

In de eerste twee jaren is de opleiding nog uitgewerkt als een vakkencurriculum. In het eerste jaar is het programma evenwichtig opgebouwd rond drie pijlers: verloskunde, biomedische wetenschappen, en psychosociale en humane wetenschappen. De commissie meent dat deze laatste pijler, gelet op de verschillende rollen en competenties van de vroedvrouw, eerder beperkt is wat studiepunten betreft in het eerste jaar. In het tweede opleidingsjaar komt hij meer nadrukkelijk, maar toch nog beperkt, naar voren. Discipline-overschrijdende elementen zijn in het eerste jaar slechts beperkt aanwezig. Zij nemen toe in het tweede jaar door begeleid casusgestuurd onderwijs en zijn manifest aanwezig in het derde jaar door de keuze voor probleemgestuurd onderwijs. De intentie van de opleiding om in de toekomst modulair te werken in het eerste en tweede jaar zal toelaten om ook daar meer vakoverschrijdend en geïntegreerd te werken in functie van het competentieprofiel.

De opleiding hanteert duidelijke structuren en procedures met betrekking tot de curriculumontwikkeling en afstemming het beroepenveld. Zowel het werkveld als de studenten worden hierbij betrokken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat het werken aan attitudes een meer zichtbare plaats in het curriculum dient te krijgen.

Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek;
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied / de discipline;
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Doorheen het programma is er duidelijk aandacht voor vaardigheden die het maatschappelijke en beroepsmatig functioneren ondersteunen. Vanaf het eerste jaar is *evidence based* in de opleiding aanwezig en wordt systematisch gewerkt met vakliteratuur. In het tweede jaar komen daar methoden van onderzoek bij en in het laatste jaar worden deze vaardigheden toegepast bij de realisatie van het afstudeerproject of eindwerk. Nog in het tweede jaar staan, naast de praktijklessen en de stage, de casussen garant voor een grote gerichtheid op het werkveld. Aanvullend aan de technische beroepsvaardigheden hecht de opleiding veel belang aan de communicatieve vaardigheden, de informatieverwervende vaardigheden en de ontwikkeling van een professionele attitude.

Studiebezoeken georganiseerd door de opleiding en diverse vormen van buitenschoolse bijscholing zijn waardevolle aanvullingen van het curriculum. De studenten worden zeer vroeg in hun opleiding gestimuleerd de attitude van permanente bijscholing binnen hun vakgebied te ontwikkelen. Voor deze externe bijscholing zijn het aantal te besteden uren vastgelegd en maakt de student zelf een keuze uit bijvoorbeeld studiedagen van de beroepsvereniging, studieavonden georganiseerd door stageplaatsen of bijscholingsactiviteiten voor het personeel van de ziekenhuizen. De reflectieverslagen van deze activiteiten maken integraal deel uit van het stageboek.

De opvolging van nieuwe ontwikkelingen wordt bewaakt door contacten met het werkveld, vooral dan door contacten met de praktijklectoren op stageplaatsen. Ook is in elke planningsgroep bij het probleemgestuurd onderwijs iemand uit het werkveld aanwezig.

Er is een evenwichtige verdeling in het programma tussen theoretisch en klinisch onderwijs. Het aantal uren en toegekende studiepunten aan de stage neemt toe naarmate de studie vordert. In het eerste jaar worden 8 weken besteed aan stage, in het tweede jaar is dat 14 weken en in het derde jaar 19 weken. De vaardigheidstraining wordt ondergebracht bij het theoretisch onderwijs als praktijk en gaat van 78 uren in het eerste jaar naar 66 uren in het tweede jaar. De klinische onderwijsweek als voorbereiding op de stage wordt gewaardeerd.

De commissie stelt vast dat er niet systematisch gebruik gemaakt wordt van checklists waarmee studenten kunnen oefenen. Het werkveld geeft aan dat de studenten niet altijd even goed voorbereid op stage komen. Het vaardigheidsonderwijs, dat in verschillende opleidingsonderdelen geïntegreerd is, is niet ten volle uitgewerkt. Het merkt op dat de studenten theoretisch goed opgeleid zijn en stelt een hiaat vast tussen de theorie en de praktijk. Dit is grotendeels een gevolg van de verschuiving van werkbegeleiding naar leerbegeleiding, waardoor het contact tussen lectoren/praktijklectoren en werkveld sterk is afgenomen, de voeling van de lectoren/praktijklectoren met de reële beroepsomgeving langzaam dreigt weg te ebben. De taken van de mentor/stagebegeleider en van de docent/leertrajectbegeleider dienen hier gepast op elkaar afgestemd te worden. De commissie waardeert de inspanningen die de opleiding al levert om de mentoren te vormen, met nadruk op het leren voeren van feedbackgesprekken. Dit is noodzakelijk gezien de werkbegeleiding volledig in handen komt van de mentoren. Deze vorming is gericht op alle personeelsleden van de Limburgse ziekenhuizen die betrokken zijn bij de stagebegeleiding van studenten verpleegkunde en vroedkunde. Ze past in een systematisch overleg tussen de Limburgse ziekenhuizen, bejaardenhuizen en thuiszorgdienst enerzijds, en de Limburgse hogescholen en vierdegraadsopleidingen verpleegkunde anderzijds.

De studenten worden vooraf uitgebreid geïnformeerd over inhoud, doelen en evaluaties van de stage. Ieder studiejaar beschikt over een stagegids waar naast deze doelen, inhoud en evaluatiecriteria ook afspraken over inzet, taken en verantwoordelijkheden van studenten worden weergegeven. De bij de stage horende stageopdrachten zijn deels inhoudelijk verplicht om leerstof aan de praktijk te linken, deels door de student bepaald in functie van persoonlijke doelstellingen. De commissie merkt echter op dat vooral nadruk gelegd wordt op de uiteraard belangrijke technische vaardigheden en dat nog te weinig aandacht besteed wordt aan het reflecteren op de eigen ontwikkeling vanuit een holistisch perspectief. Zij meent dat zelfreflectie een noodzaak is in het kader van het competentieprofiel, waarin duidelijk verwacht wordt op autonome wijze de zorgvraag van een cliënt te kunnen beantwoorden. Met de keuze voor leerprocesbegeleiding tijdens de stage moet de reflectie meer zichtbaar worden. In dit verband zijn de leermomenten en terugkomdagen waardevolle initiatieven.

De commissie merkt op dat alle studenten de kans krijgen om een bevalling bij te wonen in het eerste jaar. Alle studenten volgen een MIC en een NIC-stage. Er is een ruime deelname aan buitenlandse stages. Studenten kiezen hiervoor omdat deze stages meer mogelijkheden bieden voor zelfstandig werken.

Het overleg doorheen het jaar tussen de stagebegeleiders die elk een vaste stageplaats hebben, is een productief initiatief.

Het afstudeerproject of eindwerk is een zelfstandige studie over een duidelijk afgebakend vroedkundig relevant onderwerp. De student doorloopt hierbij een leerproces dat moet resulteren in een degelijk product. De noodzakelijke vaardigheden hiervoor worden gradueel opgebouwd vanaf het tweede jaar. De commissie heeft waardering voor het nieuw ontwikkelde plan, waarin het werkveld gevraagd wordt thema's aan te reiken voor het afstudeerproject. Daardoor zal de inhoud zeer nauw aansluiten bij wat in het werkveld actueel is, komt de student in concreet en rechtstreeks contact met de beroepsrealiteit en kan de opleiding de evolutie van het werkveld opvolgen. De sterk uitgewerkte gids voor het afstudeerproject is voor de studenten een nuttig instrument. Er is een goed uitgewerkt tijdspad. De wetenschappelijke component is voldoende aanwezig. De commissie vindt het feit dat meerdere studenten aan één thema werken een goed initiatief. Zij stelt dat de afstudeerprojecten van een voldoende niveau zijn.

Een goede maatschappelijke dienstverlening komt de professionalisering van de beroepsgroep ten goede. Uit de gesprekken blijkt dat van de twee postgraduatenaars die ingericht worden, vooral het postgraduaat *lactatiekunde* zeer op prijs gesteld wordt. De fysiologische visie die de opleiding hanteert, is hierin duidelijk vervat.

Een internationale dimensie in de opleiding is voldoende aanwezig. De opleiding biedt duidelijk aandacht aan multiculturele ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Zo zijn er de getuigenis van een allochtone vroedvrouw, de *cultural awereness week* en de initiatieven in het kader van *internationalisation at home*.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat zich een sterkere betrokkenheid van het werkveld bij curriculumvernieuwing en curriculumontwikkeling opdringt om de vereiste responsabilisering bij de stageplaatsen te optimaliseren.

De commissie adviseert de opleiding om het stageboek te gebruiken als een portfolio waarin de student zijn groei naar de verschillende competenties als een geïntegreerd geheel van kennis, vaardigheden en attitudes, zichtbaar maakt.

De commissie raadt een betere intergratie van het vaardigheidsonderwijs doorheen de verschillende opleidingsonderdelen aan.

Facet 2.3: Samenhang van het programma

Beoordelingscriteria:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Het programma is thematisch uitgebouwd en over de drie jaren heen voldoende logisch en sequentieel opgebouwd. Elk studiejaar focust op een overkoepelend thema van specifieke vroedkundige aspecten. In het eerste jaar gaat de aandacht naar de normale menselijke voortplanting, het tweede jaar richt zich op de bedreigde menselijke voortplanting en in het derde jaar worden gespecialiseerde aspecten van de menselijke voortplanting bestudeerd. De volgtijdelijkheid van de opleiding wordt aangegeven in de ECTS-fiches. Zij leidt er soms toe dat studenten met een individueel aangepast traject gedurende één jaar niet op stage gaan. Voor deze studenten wordt een inloopstage met beoordeling voorzien. Het initiatief om deze stage te lopen, ligt bij de student.

De inhoudelijke samenhang van het programma wordt bewaakt door het curriculumteam en door de blok- en themacoördinatoren. In de toekomst zullen het eerste en tweede jaar evolueren naar een modulaire structuur. De verdeling tussen theoretisch en klinisch onderwijs is goed en de opbouw van algemeen naar specifiek beroepsgericht werken gebeurt gradueel.

In het programma zijn geen keuzemogelijkheden voorzien voor de studenten. De opleiding is beperkt gericht op flexibele leerwegen en voorziet een schakelprogramma van verpleegkunde naar vroedkunde en omgekeerd.

Aanbevelingen ter verbetering:

Facet 2.4: Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten.

Oordeel visitatiecommissie: OK

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten en voldoet de opleiding hiermee aan de formele eisen m.b.t. de minimale studieomvang van een professionele bachelor.

Facet 2.5: Studietijd

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet;
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Tot nog toe kwam de informatie over de studeerbaarheid voornamelijk van de veelvuldige informele contacten met de studenten en de formele individuele of groepsoverlegmomenten met supervisors en jaarverantwoordelijken. De blokevaluaties in het derde studiejaar zijn een aanzet tot een meer formele evaluatie. Uiteraard is dit slechts een aanzet die verder dient te worden uitgebouwd. De commissie stelt vast dat inspanningen worden gedaan om de studietijd concreet te bepalen en daar bij de planning van het programma rekening mee te houden. Nu wordt gewerkt op basis van ervaringen en feedback van de studenten. Een jaarverantwoordelijke bewaakt de piekmomenten doorheen het jaar wat studielast betreft. De studenten waarderen deze inspanning.

Er worden ook systematisch studietijdmetingen gepland. De commissie stelt vast dat de reële studietijd overeenstemt met de geplande.

De commissie waardeert de inspanningen die de opleiding levert om de studeerbaarheid te verhogen. Zo is er de introductie cursus chemie en ICT. De commissie wijst in dit verband ook op weloverwogen graduele opbouw van zelfsturing, waarbij vertrokken wordt bij opdrachtgestuurd onderwijs, over casusgestuurd onderwijs, naar probleemgestuurd onderwijs. Bij de ontwikkeling van het curriculum wordt de studielast duidelijk preventief bewaakt.

De opleiding plant een groot aantal stage-uren, waarvan de effectieve "stage-contacturen" een weging van 1,2 toegewezen krijgen om de studiebelastinguren te berekenen. Dit resulteert enerzijds in een vrij hoge studiebelastingstijd, waardoor anderzijds de student meer tijd heeft om het minimum aantal verplichte prestaties te behalen. Het blijkt dat de studenten van deze opleiding dan ook weinig problemen hebben op dat vlak en met veel praktische ervaring kunnen instappen in het werkveld.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt voortdurende waakzaamheid voor de studielast, die het grote pakket stage voor de studenten met zich meebrengt.

Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen;
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Aan het curriculum wordt vorm gegeven door middel van diverse onderwijs- en werkvormen. Opnieuw wil de commissie verwijzen naar het samenwerkingsplan en de opleidingsvisie waarbij gesteld wordt de opleiding op te bouwen van opdrachtgestuurd onderwijs, over casusgestuurd onderwijs, naar probleemgestuurd onderwijs. De opleiding bracht in dit verband een studiebezoek aan Maastricht en kan genieten van de opgebouwde ervaring in de andere opleidingen van beide departementen in de beide hogescholen. De studenten geven aan telkens voorbereid te worden op het werken met de nieuwe onderwijsvormen.

De leermiddelen zijn uitgewerkt als studietrajectboeken en getuigen goed zichtbaar van de doordachte opleidingsvisie. De commissie heeft kunnen vaststellen dat deze studietrajectboeken doorheen de drie jaren afgestemd zijn op de gemaakte keuzes. Zij heeft veel waardering voor de wijze waarop deze leermiddelen zijn uitgewerkt. De operationele doelstellingen en de opdrachten zijn goed uitgewerkt, de studeerinstructies zijn doeltreffend en een zelftoets is toegevoegd.

In het eerste jaar doet de opleiding ook duidelijke inspanningen om de competenties te realiseren door gebruik te maken van verschillende gepaste werkvormen die actief leren stimuleren. Deze informatie staat ook vermeld op de ECTS-fiches. Er is een weloverwogen evenwicht gezocht doorheen de drie jaren tussen hoorcolleges, werkcolleges, die voorbereid worden door zelfstudieopdrachten, practica en stages.

Het elektronische leerplatform Blackboard wordt systematisch en intensief gebruikt ter ondersteuning van het didactische concept.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat de leermiddelen voor de studenten om docentonafhankelijk te oefenen dienen uitgebreid te worden door het beschikbaar stellen van onder andere gepaste multimedia.

De commissie raadt de opleiding aan verder te werken aan methodieken rond reflecterend handelen. Zij adviseert in dit verband om het stageboek meer te gebruiken als een portfolio.

Facet 2.7: Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriteria:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De studenten zijn bekend met de studiegids en het examenreglement. Beide hogescholen hebben voor deze gemeenschappelijke opleiding een specifiek examenreglement uitgewerkt. Voorheen kon de student genieten van de meest voordelige bepalingen van beide examenreglementen.

De informatie voor de studenten over de manier waarop de evaluatie of toets gebeurt, is correct en volledig. Bij aanvang van het academiejaar wordt naar de studiegids verwezen en tijdens het eerste contactmoment met studenten benoemt elke docent de specifieke doelstellingen en evaluatiecriteria van het opleidingsonderdeel. In het studietraject van de student zijn voorbeelden van examenvragen opgenomen onder de vorm van een zelftoets en tijdens de werkcolleges worden nog andere voorbeelden ter beschikking gesteld. De evaluatie is transparant. De ECTS-fiches geven aan dat er in de verschillende opleidingsonderdelen ook verschillende evaluatievormen gebruikt worden. De studenten geven aan dat zij goed voorbereid worden op de examens tijdens de lessen en de werkcolleges.

Inzage in de examenvragen toont aan dat de verscheidenheid aan vragen verwijst naar de doelstellingen. Attitudes worden getoetst door permanente evaluatie. De examenvragen zijn afgestemd op de onderwijsvorm, zoals opdrachtgestuurd of casusgestuurd. In het derde jaar wordt conform het probleemgestuurd onderwijs, geïntegreerd getoetst. De verschillende evaluatievormen staan in relatie tot de doelstellingen van de opleidingsonderdelen en de opleiding als geheel. Zij houden verband met het concept, toetsen zowel kennis, inzicht, vaardigheden als attitudes.

De commissie betreurt dat de studenten hun resultaten van de vaardigheidstoets pas krijgen als ze op stage vertrekken. Studenten mogen hun stage aanvangen ondanks een onvoldoende op de vaardigheidstoets.

Op het einde van elke stageperiode maakt de stagebegeleider de eindevaluatie in samenspraak met een stagementor en bij voorkeur in aanwezigheid van de student en het personeel van de afdeling. Deze bespreking resulteert in een schriftelijk evaluatieverslag. In deze eindbeoordeling worden beroepsattituden, relationele vaardigheden, technische vaardigheden en de uitwerking van stageopdrachten geëvalueerd. Aandachtspunten of leerdoelen voor een volgende stage worden door de begeleider op het evaluatieformulier vermeld.

De procesevaluatie van het afstudeerproject gebeurt door de promotor begeleider. De copromotor, die een inhoudsdeskundige is voor het onderwerp van het afstudeerproject is betrokken bij de evaluatie. Na de openbare presentatie komen de juryleden samen en worden inhoud, vorm en presentatie besproken en beoordeeld.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat de studenten hun resultaten van de vaardigheidstoets aansluitend aan deze toets dienen te krijgen en dat zij de mogelijkheid moeten krijgen om vaardigheden bij te sturen tot een quotering voldoende vooraleer de stage te mogen aanvangen.

Facet 2.8: Masterproef

Niet van toepassing.

Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De toelatingsvoorwaarden voorzien in de onderwijsregeling zijn in overeenstemming met de decretaal gestelde voorschriften.

De opleiding maakt geen analyses van de vooropleidingen van de studenten en voorziet geen specifiek instroombeleid. Er is geen doelgroepenbeleid.

De opleiding voorziet een introductie cursus voor chemie en ICT.

De enige flexibele leerweg die de opleiding aanbiedt is een deeltijds programma en een procedure voor het aanvragen van een individueel aangepast jaarprogramma. Zij biedt mogelijkheden om een geïndividualiseerd onderwijsprogramma (GOP) te volgen naargelang de onderzochte situatie. Zij hanteert een flexibel vrijstellingenbeleid.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat de opleiding aan de hand van nog op te stellen instroomprofielen een gepast instroombeleid dient uit te werken.

Oordeel van het onderwerp 2: programma: VOLDOENDE

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma: **GOED**

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma: **VOLDOENDE**

Facet 2.3 Samenhang van het programma: **GOED**

Facet 2.4 Studietoestand: **OK**

Facet 2.5 Studietijd: **GOED**

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud: **GOED**

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing: **VOLDOENDE**

Facet 2.8 *Masterproef: **NIET VAN TOEPASSING**

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden: **VOLDOENDE**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat

- het programma een zeer degelijke concretisering is van de door de opleiding vooropgestelde eindkwalificaties van de opleiding voor wat betreft het niveau, de oriëntatie en de domeinspecifieke eisen;
- de leerdoelen van het programma en de programmaonderdelen een gepaste vertaling zijn van de vooropgestelde eindkwalificaties;
- de opleiding een structuur uitgewerkt heeft om programmaherziening en -vernieuwing systematisch te evalueren en bij te sturen met betrokkenheid van de verschillende actoren, waarbij het beroepenveld concreter kan ingeschakeld worden;
- de opleiding aandacht besteedt aan de professionele gerichtheid van het programma zowel bij de uitvoering als bij de bijsturing en vernieuwing;
- de opleiding voldoet aan de formele eisen betreffende de studieomvang;
- de studenten evenwichtig doorheen de drie jaren geloodst worden van sterke begeleiding over opdracht gestuurd onderwijs naar zelfstandig werken in probleemgestuurd onderwijs in het derde jaar;
- aan het curriculum vorm gegeven wordt door middel van diverse onderwijs- en werkvormen en geïntegreerde evaluatievormen;
- de examenvormen transparant zijn en afgestemd op de onderwijsvormen;
- uit de zeer goed uitgewerkte sjablonen en de trajectboeken waarin de verschillende opleidingsonderdelen opgenomen zijn blijkt dat het programma de doelstellingen dekt;
- doorheen het programma duidelijk aandacht is voor vaardigheden die het maatschappelijke en beroepsmatig functioneren ondersteunen;
- de studenten theoretisch goed opgeleid zijn en dat het hiaat tussen de theorie en de praktijk voor de stage bijgestuurd kan worden;
- de opleiding gepaste aandacht besteedt aan toegepast wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening;
- de internationale dimensie in de opleiding voldoende aanwezig is.

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

ONDERWERP 3: PERSONEEL

Facet 3.1.: Kwaliteit personeel

Beoordelingscriteria:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De inzet van het personeel wordt in belangrijke mate aangestuurd vanuit de centrale diensten van beide hogescholen. Ondanks verschillen in beleid is de opleiding in staat om de dagdagelijkse werking door één opleidingsteam te laten uitvoeren. De commissie stelt een duidelijk personeelsbeleid vast in beide hogescholen. De inhoudelijke en didactische vaardigheden spelen een rol bij aanstelling. Er wordt gestreefd naar een voldoende groot aantal licentiaten/masters.

Beide hogescholen hanteren een goed uitgewerkt systeem van taakbelasting, waarbij ook structureel ruimte voorzien wordt voor onderwijsontwikkeling. Met betrekking tot de personeelsevaluatie en functioneringsgesprekken worden afzonderlijke systemen gebruikt in de beide hogescholen. Omdat het personeel weinig toelichting kan geven bij deze aspecten, stelt de commissie de integratie ervan in de opleiding in twijfel. De in het zelfevaluatie-rapport vermelde afstand tussen de opleiding en de centrale hogeschooldiensten in de PHL worden enigszins bevestigd tijdens het bezoek.

Beide hogescholen voeren een systematisch professionaliseringsbeleid, dat vooral aangestuurd wordt door het curriculumteam vroedkunde. Hierbij valt de vorming met betrekking tot de verschillende aspecten van de nieuwe onderwijsvormen op.

De commissie stelt vast dat de personeelsleden goed samenwerken en dat zij regelmatig overleg plegen. De commissie verwijst hierbij naar het organigram waarin de samenwerking gestructureerd wordt. Het kruispuntenoverleg is voor de samenwerking en het overleg een belangrijke hefboom. Toch is het aangewezen om nog meer mogelijkheden te creëren voor overleg.

De opleiding krijgt alvast voldoende ruimte om zich te profileren. Er wordt gestreefd naar een balans wat inbreng van personeel betreft van de beide hogescholen. De commissie merkt op dat in de opleiding vroedkunde Limburg een dynamisch en gedreven team aan het werk is. De sterke samenwerking over de hogescholen heen bouwt voort op intensieve contacten tussen beide teams in de periode voorafgaand aan de samenwerking. De studenten geven gedreven aan de samenwerking binnen het team te waarderen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat nog meer systematische overlegmogelijkheden dienen gecreëerd te worden in de opleiding.

De commissie adviseert nog meer nadruk te leggen op een didactisch diploma bij werving van onderwijzend personeel.

Facet 3.2.: Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte opleiding: het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie merkt op dat praktijkervaring hebben als vroedvrouw een criterium is bij aanstelling. De opleiding stelt samen met het beroepenveld vast dat er te weinig lectoren/praktijklectoren zijn die nog een directe band met het werkveld hebben. De opleiding telt één combibaan. De commissie merkt op dat de vakinhoudelijke bijscholingen niet voldoende zijn voor de praktijklectoren om optimaal op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen in de praktijk van de vroedkunde. De stagebegeleiding focust in het nieuwe curriculum op procesbegeleiding en de

afstudeerprojecten zijn specifieke onderwerpen, die niet ten volle kunnen tegemoet komen aan een vereiste brede kijk op de actuele vroedkunde.

De ontwikkelingen in het kader van de nieuwe BAMA structuur hebben een impact op de criteria voor de lectoren Vroedkunde. Zo is wetenschappelijk onderzoek een relatief nieuwe gegevenheid voor de hogescholen. De zorg om blijvende kwaliteit en de wijze waarop de opleiding in de toekomst zal geëvalueerd worden door externen heeft immers tot gevolg dat meer en meer aandacht gaat naar het opleidingsniveau van de medewerkers. De aanwezigheid van vroedvrouwen met een bijkomende licentie/master om de wetenschappelijke waarde van het onderwijsaanbod te verhogen is noodzakelijk. Een diploma van gegradueerde in de (bachelor) vroedkunde met daarbij een ruime ervaring in het werkveld én in het hoger onderwijs acht de opleiding echter even belangrijk.

De opleiding doet beroep op een brede waaier van deskundigheden voor de ondersteunende opleidingsonderdelen en voor specifieke onderwerpen worden gastdocenten aangetrokken.

De internationale contacten zijn beperkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert de opleiding om een concreet plan uit te werken om tegemoet te komen aan de continue actuele praktijkbijscholing van de lectoren/praktijklectoren.

De commissie vraagt mogelijkheden voor werkervaring en bedrijfsstages te onderzoeken in functie van de professionele gerichtheid van het onderwijzend personeel.

Facet 3.3.: Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding beschikt over een ruim aantal lectoren/praktijklectoren. 30 van de oorspronkelijk 45 OP-leden werden aangeduid op basis van hun bereidheid om mee te werken aan de voorbereiding van de vernieuwing. Het opleidingshoofd en de studenten ervaren de kleine percentages van aanstelling die zouden kunnen leiden tot versnippering van opdrachten, niet als een probleem. Deze percentages staan in functie van de deskundige inbreng van een aantal lectoren/praktijklectoren. Gezien de blokken waarmee gewerkt wordt in het probleemgestuurd onderwijs, blijft het overzicht voor de studenten bewaard. De studenten spreken over die inbreng trouwens hun waardering uit.

Na inzage van de cijfers tijdens het bezoek blijkt dat 11,06 VTE beschikbaar zijn voor onderwijs aan 135 studenten. Dit geeft een student/docentratio van 12,21 studenten/docent.

Er is een duidelijk overwicht van praktijklectoren (67%) op lectoren, waarbij opvalt dat in de PHL 90% van de OP-leden praktijklector zijn en in de KHLim 44%. Op 4 na zijn alle 39 OP-leden deeltijds betrokken bij de opleiding, wat de betrokkenheid kan beperken. De commissie merkt echter veel inzet op.

De leeftijdsstructuur is gespreid met als piekleeftijd de groep 40 tot 49-jarigen.

De opleiding voorziet in voldoende gastdocenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

Oordeel over onderwerp 3: personeel: VOLDOENDE

Facet 3.1 Kwaliteit personeel: **VOLDOENDE**

Facet 3.2 Eisen professionele/academische gerichtheid: **VOLDOENDE**

Facet 3.3 Kwantiteit personeel: **GOED**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat

- de opleiding beschikt over deskundig en gemotiveerd onderwijzend en technisch, administratief, organisatorisch personeel om het programma volwaardig te realiseren;
- de informatie en communicatie binnen de opleiding goed verloopt en dat deze van hogescholen naar de betrokken actoren dienen geoptimaliseerd te worden;
- de evolutie van werkbegeleiding naar leertrajectbegeleiding een evenwichtsoefening is, die enerzijds duidelijk en doelgericht uitgewerkt wordt, maar anderzijds op termijn kan leiden tot een dalende praktijkexpertise van de lectoren/praktijklectoren;
- de beroepsexpertise staat borg voor de realisatie van een inhoudelijk degelijke opleiding en dat daarbij nog meer aandacht dient te gaan naar mogelijkheden voor werkveldervaring van het lectoren/praktijklectorenteam;
- de aandacht en inzet voor professionalisering aanwezig zijn;
- het personeel zich gedraagt als een hecht team, zich zeer laagdrempelig opstelt, wat de opleiding sterk studentgericht maakt;
- de internationale contacten aanwezig zijn en nog kunnen uitgebouwd worden.

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

ONDERWERP 4: VOORZIENINGEN

Facet 4.1.: Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel visitatiecommissie: onvoldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding "Bachelor in de vroedkunde" wordt georganiseerd op de campus Oude Luikerbaan 79 (KHLim) en de campus Guffenslaan 39 (PHL), beide te Hasselt. Bij de bepaling van de locatie wordt enerzijds gestreefd naar het gebruik van de meest geschikte infrastructuur, en anderzijds getracht zoveel mogelijk activiteiten op eenzelfde campus door te laten gaan. Dit beperkt de verplaatsingen en het bijhorende tijdverlies voor lectoren/praktijklectoren en studenten.

De contactmomenten op campus Guffenslaan richten zich voornamelijk tot de eerstejaarsstudenten tijdens het eerste semester en tot de derdejaarsstudenten, deze op de campus Oude Luikerbaan vooral tot de eerstejaarsstudenten tijdens het tweede semester en tot de tweedejaarsstudenten.

De leslokalen op beide campussen zijn ruim en zijn uitgerust met de nodige didactische basismiddelen. Zij zijn echter nog niet helemaal aangepast aan het nieuwe onderwijsconcept van PGO. De keuze vanuit het beleid van de KHLim om de opleidingen verpleegkunde, vroedkunde en orthopedagogie te groeperen op één campus, heeft het voordeel dat een groot aantal ruimten gemeenschappelijk gebruikt kunnen worden. Een vaardigheidscentrum werd uitgetekend en uitgebouwd met aandacht voor een *skillslab* vroedkunde dat sinds 2003-2004 operationeel is. De indeling en het gebruik van de verschillende ruimten zijn afgestemd op het zo goed mogelijk aanwenden van het OGO.

Op campus Guffenslaan zijn uitgebreide computerfaciliteiten aanwezig. Het *Laptopproject* biedt alle studenten en lectoren/praktijklectoren de mogelijkheid een laptop aan te schaffen of te ontlenen voor de duur van de werk- of studieperiode. Door de intense samenwerking tussen beide hogescholen voor de opleiding vroedkunde werd deze service uitgebreid naar de studenten vroedkunde, ingeschreven aan de KHLim. Elke student kan beschikken over een laptop, voorzien van een draadloze netwerkaart. Daardoor kan de elektronische leeromgeving *Blackboard* benut worden om zowel de communicatie tussen student en docent als het aanbieden van leermateriaal elektronisch te laten verlopen.

De campus Guffenslaan beschikt niet over een eigen mediatheek. Het beleid van de PHL besliste een mediatheek uit te bouwen op de centrale campus voor meerdere departementen. Deze centrale mediatheek dekt de informatiebehoeften van vier departementen en bestaat uit de internetzaal en het studielandschap. Hoewel zij als studielandschap goed uitgerust is en een degelijk aanbod aan vaktijdschriften en handboeken biedt, is de ruimtelijke afstand met de campus te groot en geven de studenten aan dat de werksfeer veel minder rustig is. De studenten maken liever gebruik van de mogelijkheden van de mediatheek op campus Oude Luikerbaan. Zij merken op dat het er rustiger werken is en dat het aanbod meer tegemoet komt aan de behoeften van de opleiding. De commissie stelt vast dat inderdaad ook hier is het aanbod aan vaktijdschriften en handboeken voldoende is en dat het studielandschap degelijk uitgebouwd is. Op beide plaatsen zijn *online* databanken beschikbaar en voldoende mogelijkheden om tijdschriften of boeken te bestellen.

De studenten worden al vroeg in de opleiding goed voorbereid om literatuur op te zoeken.

Docenten- en studentenfaciliteiten zijn voldoende aanwezig.

De commissie meent dat een doordacht gebruik van de beschikbare middelen de opleiding meer mogelijkheden moet bieden om studenten zowel docent afhankelijk als docent onafhankelijk te laten oefenen. Zoals eerder opgemerkt bij onderwerp 2 kan het vaardigheidsonderwijs verbeterd worden. De keuze om twee afzonderlijke vaardigheidslokalen in te richten, stemt niet overeen met de intenties die uitgewerkt zijn in het kwaliteitsplan voor een kwaliteitsvol onderwijs. De commissie merkt dit vooral op omdat de vaardigheidslokalen, en vooral dat op campus Guffenslaan, onvoldoende zijn uitgerust met moderne middelen. Campus Oude Luikerbaan kan dit tekort niet compenseren, want ook daar is specifiek voor de opleiding vroedkunde niet voldoende oefenmateriaal aanwezig.

Toch beoordeelt de commissie dit facet als onvoldoende om beleidsaandacht te vragen met betrekking tot de inrichting van de vaardigheidslokalen. -met mMeer recente verloskundige didactische middelen zijn noodzakelijk op korte termijn. Het vaardigheidsonderwijs is zo belangrijk in dergelijke professionele bacheloropleiding vroedkunde dat hier een oplossing moet komen.

Aanbevelingen ter verbetering:

~~Toch beoordeelt de commissie dit facet als onvoldoende om beleidsaandacht te vragen met betrekking tot de inrichting van de vaardigheidslokalen met meer recente verloskundige didactische middelen. Het vaardigheidsonderwijs is zo belangrijk in dergelijke professionele bacheloropleiding vroedkunde dat hier een oplossing moet komen.~~

De commissie adviseert de opleiding om op korte termijn voldoende recent didactisch verloskundige middelen ter beschikking te stellen als oefenmateriaal in het vaardigheidscentrum op de Campus PHL.

Facet 4.2.: Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De voorlichting aan potentiële studenten vindt plaats op Studie Informatie Dagen (SID-in's), waar beide hogescholen vertegenwoordigd zijn. De opleiding vroedkunde Limburg heeft één informatiebrochure en de studenten worden geïnformeerd over het samenwerkingsverband tussen beide hogescholen. Jaarlijks worden drie opleidingsgebonden opendeurdagen georganiseerd op campus Oude Luikerbaan en één op campus Guffenslaan. Naast algemene wordt ook specifieke informatie gegeven aan de kandidaten. Informatie over de opleiding is ook beschikbaar op internet. In een departementale brochure wordt de opleiding voorgesteld. De vakinhouden zijn beschreven in een aparte brochure en studieondersteunende informatie over onder andere huisvesting en studiebegeleiding, wordt in een documentatiemap aangeboden. Bij aanvang van de studie ontvangt de student tijdens de introductiedagen de opleidingsgebonden studiegids, die identiek is voor beide hogescholen, en de algemene studiegids. De commissie stelt vast dat de verstrekte informatie duidelijk is en dat de studiegids transparant is.

De opleiding investeert veel energie in een studie- en studentenbegeleiding. De studie-advies-test is een belangrijk initiatief in het licht van de aansluiting van het onderwijs op de beginsituatie van de studenten. De commissie adviseert om deze gegevens nog meer systematisch te gebruiken. De opleiding heeft bij het invoeren van OGO in het eerste jaar meerdere elementen van *leren leren* in het eerste jaarsprogramma geïntegreerd. Daarnaast biedt zij de student ook individuele begeleiding en supervisie, waarbij de docent-vroedvrouwen de toegewezen studenten gedurende het hele studietraject opvolgen. Zij fungeren als "eerstelijnsopvang". Er zijn een 3-tal supervisiemomenten voorzien in het eerste jaar. De wijze waarop de studenten doorheen de drie jaren gevolgd worden door een supervisor als spilfiguur voor de studiebegeleiding heeft de leden van de commissie sterk aangesproken. Ook de integratie van de leerbegeleiding doorheen het opleidingsconcept is waardevol. *Leren leren* zit verweven doorheen de verschillende werkvormen. Tevens worden aan een actieve studiehouding studiepunten toegekend (FOG-punten).

Voor studenten met specifieke leerproblemen is er de mogelijkheid van individuele begeleiding. Dit kan resulteren in een studiebegeleiding of een doorverwijzing naar een externe instantie.

De commissie stelt op basis van de gesprekken met de studenten en afgestudeerden vast dat de studenten goed begeleid worden. Toch waarschuwt de commissie hier voor een te strakke sturing, waardoor er voor sommige studenten te weinig ruimte kan overblijven voor de ontwikkeling van een zelfstandige, kritische houding.

De studiebegeleiding werkt vooral remediërend. Zoals eerder aangestipt bij facet 2.9 maakt de opleiding geen analyses van de vooropleidingen van de studenten. Er wordt geen leerstijlonderzoek afgenomen en gestructureerd vakmonitoraat wordt niet georganiseerd. Lectoren/praktijklectoren en studenten stellen dat door de kleinschaligheid de afstand tussen studenten en lectoren/praktijklectoren klein is en dat problemen met studiemethode of vakinhoudelijke problemen dan ook snel gedetecteerd en geremedieerd worden. Uiteraard werkt hier ook de keuze voor het onderwijsmodel, waarin begeleiding doorheen de werkcolleges gerealiseerd wordt, in het voordeel van een sterke studentbetrokkenheid.

De centrale dienst van de PHL "Socius" is de plaats waar de student terecht kan voor informatie over studietoelagen, kinderbijlageregelingen en over bemiddeling bij geschillen. Deze dienst ondersteunt ook het zoeken naar een studentenkamer. Een sociaal assistente zorgt voor directe psychosociale opvang van studenten en zal ze, indien nodig, doorverwijzen naar een psychotherapeut of andere externe hulpdienst. In de KHLim zorgt de VZW StuVoor voor studentenbegeleiding. De verstrekte sociale voorzieningen door StuVoor omvatten onder andere huisvesting, vervoer, gezondheidszorg, psychosociale begeleiding, sociale dienst, medische hulp, plaatsingsdienst, culturele en sportieve activiteiten en tussenkomst in het maaltijdgebeuren. De KHLim-ingeschreven student vroedkunde kan doorverwezen worden naar de dienst studentenbegeleiding. Deze dienst biedt voor studenten ondersteuning voor problemen op vlak van financiering, gezondheid of psychosociale moeilijkheden. Deze dienst biedt ook begeleiding

bij bredere studieproblemen, zoals faalangst. De studentenbegeleidster maakt deel uit van een multidisciplinair team, dat georganiseerd is binnen de vzw Studentenvoorzieningen. De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat er door Socius en StuVoor voldoende initiatieven genomen worden voor psychosociale ondersteuning van de studenten. Het is opnieuw de supervisor die hier het eerste aanspreekpunt is. Hij/zij verwijst bij problemen door naar Socius.

De ombudsdienst is voldoende toegankelijk voor en bekend bij de studenten. De ombuds is in de eerste plaats aanspreekpunt voor (praktische) studieproblemen zoals verplaatsingen van examens, klachtenbehandeling en vertegenwoordiging van de studenten op de deliberaties zoals vermeld in het examenreglement. Daarnaast dient de ombuds te zorgen voor een eerste begeleiding of doorverwijzing van studenten met psychosociale problemen naar de centrale sociale dienst. De studenten moeten zich wenden tot de ombudsdienst van de hogeschool waar zij ingeschreven zijn.

Concrete initiatieven voor internationalisering worden in eerste instantie genomen door een departementale coördinator internationalisering. Hij heeft tot taak projecten te introduceren, te coördineren, uit te werken en op te volgen. Hiervoor kan hij beschikken over een jaarlijkse begroting waarin elke opleiding zijn plannen kan integreren. Binnen de opleiding werden daarenboven sinds enkele jaren 2 personeelsleden, één van de PHL (8% opdracht) en één van de KHLim (8% opdracht), verantwoordelijk gesteld voor het realiseren van deze dimensie. Voor studenten die willen participeren aan buitenlandse stages werd afgelopen academiejaar een uniforme selectieprocedure voor beide hogescholen ontwikkeld. Studenten worden gestimuleerd om deel te nemen aan internationale projecten, congressen of stages, al dan niet in kader van Socrates/Erasmus. Sinds kort kunnen studenten deelnemen aan projecten in het kader van ontwikkelingssamenwerking. Tot nu toe werd nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden van docentenuitwisseling. Het was voor de opleiding niet mogelijk buitenlandse studenten op te nemen in het programma, mede door de recente programmaomvorming. In de nabije toekomst zal de opleiding in het derde jaar studenten kunnen ontvangen voor de module *Hoogrisico*.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt meer systematisch gebruik van de studieadviesstest in functie van de studiebegeleiding.

Eindoordeel over onderwerp 4: voorzieningen: VOLDOENDE

Facet 4.1 Materiële voorzieningen: **ONVOLDOENDE**

Facet 4.2 Studiebegeleiding: **GOED**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat voor wat betreft de voorzieningen

- de opleiding over voldoende en degelijk uitgeruste onderwijsruimten beschikt;
- meer beleidsaandacht noodzakelijk en vereist is om het skillslab uit te werken en uit te rusten als een volwaardig en doeltreffend vaardigheidscentrum;
- de nodige aandacht besteed aan materiële voorzieningen om onderwijsvernieuwing te kunnen bewerkstelligen;
- de mediatheek en het studielandschap globaal doelgericht en gebruiksvriendelijk ontwikkeld en uitgevoerd zijn;
- de collectie gericht is op actuele vakliteratuur.

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat voor wat betreft de studiebegeleiding

- de verstrekte informatie duidelijk is en dat de studiegids transparant is;
- een supervisor als spilfiguur voor de studiebegeleiding de studenten doeltreffend doorheen de drie jaren volgt;
- de integratie van de leerbegeleiding doorheen het opleidingsconcept waardevol is;
- de opleiding beschikt over een goed werkende ombudsdienst;
- systematiek aanwezig is in het internationaliseringsbeleid en bij de aanpak van internationalisering.

Op basis van de oordelen over de verschillende facetten oordeelt de commissie het onderwerp Voorzieningen toch als voldoende. De commissie maakt een positieve afweging omdat zij van oordeel is dat er voldoende potentieel en wil aanwezig is om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

ONDERWERP 5: INTERNE KWALITEITZORG

Facet 5.1.: Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

In het zelfevaluatie rapport wordt het kwaliteitsbeleidsplan van de beide hogescholen helder beschreven. De opleiding vroedkunde wordt door twee partners georganiseerd die niet tot eenzelfde associatie behoren. Ondanks de verschillen in organisatiestructuur en organisatiecultuur zijn in de respectievelijke benadering van kwaliteitszorg heel wat gelijkenissen te merken. Deze parallellen kunnen door overleg naar elkaar toegroeien en de kwaliteit van de opleiding vroedkunde verhogen. Beide streven naar kwaliteitszorg vanuit een EFQM-benadering en integrale kwaliteitszorg. Voor de opleiding vroedkunde werkten de hogescholen een gezamenlijk plan uit voor de aanpak en organisatie van de interne kwaliteitszorg. Een eerste stap was de bepaling van bijkomende kwaliteitsindicatoren voor de opleiding vroedkunde Limburg. De aandachtspunten van deze samenwerking voor integrale kwaliteitszorg zijn duidelijk geformuleerd. Zo wordt de kwaliteit van het curriculum als de kern van de zorg voor kwaliteit naar voren geschoven en wordt jaarlijks een kwaliteitsplan opgesteld. Ook de systematische evaluatie van de opleiding in zijn geheel en in al zijn onderdelen en het intensiever betrekken van alle actoren is een aandachtspunt. Tenslotte zal aandacht besteed worden aan randvoorwaarden zoals scholing en training van het personeel, een optimaal middelenmanagement en een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Beide partners engageren zich tot een zo efficiënt mogelijke samenwerking, waarbij zij opteren voor aanvulling eerder dan overlapping. Waar mogelijk, zal elke partner dat segment voor zijn rekening nemen waar hij de meeste expertise in heeft. Enkel de personeelsgebonden materies die aanleiding zijn voor evaluatie van het personeel, worden door elk afzonderlijk bekeken. De commissie waardeert de duidelijke inspanningen om de kwaliteitszorgsystemen te vergelijken en toe te passen op het samenwerkingsverband. Elke hogeschool heeft zijn invalshoek, maar er is een vlotte uitwisseling. De PHL beklemtoont zijn actieplannen, de KHLim zijn bevragingen.

In dit kader merkt de commissie de langetermijnplanning door het Onderwijsontwikkelingsplan, de middellange termijnplanning door het kwaliteitsplan en het regelmatige kruispuntoverleg op. Aan de hand van indicatoren, zoals bestudeerbaarheid, instroomprofiel, tevredenheid en alumnibevraging, wil de opleiding de kwaliteit van het nieuwe curriculum in kaart brengen en bewaken. Dit proces is recent opgestart. Voorheen werden algemene bevragingen uitgevoerd bij studenten, vooral dan tevredenheid. Nu wil de opleiding meer focussen op de perceptie en ervaringen van de studenten en op de resultaten van de curriculumvernieuwing.

De resultaten van de bevraging naar de stagebeleving worden in principe onder de vorm van deelrapporten bezorgd aan de ziekenhuizen, diensten en instellingen zodat zij de opvang en begeleiding van stagiairs kunnen optimaliseren. De inhoud ervan is uiteraard vertrouwelijk. Al sinds 1999 worden eerstejaarsstudenten jaarlijks bevestigd over hun tevredenheid over Informatie en onthaal, onderwijsorganisatie en begeleiding door lectoren/praktijklectoren, cursussen, evaluatie, mediatheek en diensten en tevredenheid over de algemene begeleiding. De algemene tevredenheid voor de basisopleiding vroedkunde scoort voor het academiejaar 2003-2004 behoorlijk tot goed met een gemiddeld percentage van 72% akkoord met de 38 stellingen. Om in de toekomst accurate informatie te verzamelen om de opleiding verder bij te sturen moet deze vragenlijst aangepast worden.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt aan te kiezen voor één kwaliteitszorgsysteem voor de opleiding vroedkunde.

Facet 5.2.: Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Aanwijzingen tot verbeteracties zijn de indicatoren afgeleid uit de cijfermatige gegevens van de metingen, de bevindingen vanuit de functioneringsgesprekken, het inventariseren van studie- en studentenbegeleiding, en van de overlegmomenten van de lectoren/praktijklectoren met de student en de lectoren/praktijklectoren onderling. Naargelang van de aard en de omvang van het probleem wordt een verbeteractie gepland. De opleidingsraad is daartoe het aangewezen orgaan. Hij plant de werkwijze en het niveau en vraagt desgewenst om ondersteuning vanuit de diensten.

De commissie herkent tijdens haar bezoek voortdurend aandacht voor de verbeterpiraal in het kader van kwaliteitszorg. In het zelfevaluatierapport worden een aantal maatregelen tot verbetering genoemd, zoals de opwaardering van het afstudeerproject en de afstemming van de examenprocedures en -reglementering van beide hogescholen voor de studenten vroedkunde. De organisatie van een gezamenlijke opleiding vroedkunde in Limburg vroeg als prioritaire verbeteractie zeer veel energie.

De commissie stelt ook vast dat effectief werk gemaakt is van de aanbevelingen van de laatste doorlichting.

In tegenstelling tot andere aspecten van bevraging van het curriculum, scoort de stagebegeleiding niet zo hoog (bevraging voor de KHLim). In de laatste gemeenschappelijke bevraging van de afgestudeerden, was dit al hoger (70%), maar toch nog minder dan andere aspecten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt dat de opleiding moet onderzoeken waarom de stagebegeleiding bij de afgestudeerden niet zo hoog scoorde in de meting.

Bij inzage in de actieplannen stelt de commissie vast dat aan het punt "praktijkveld betrekken in de opleiding" en "verpleegtechnische vaardigheden" nog meer aandacht dient besteed te worden.

Facet 5.3.: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De relevante actoren binnen het onderwijsgebeuren zijn vertegenwoordigd in de decretaal voorgeschreven overlegorgaan van de hogescholen. De academische raad en de departementale raad nemen een adviserende plaats in. De studenten zijn vertegenwoordigd in de studentenraad, het departementaal studentencomité (PHL) en de departementale studentenraad (KHLim), en *ad hoc* naargelang het thema hen aanbelangt in de opleidingsraad. Het werkveld wordt geconsulteerd bij de overlegmomenten over stage, de niveaubepaling van het stageniveau en de beoordeling van eindwerken.

Alle stakeholders worden direct of indirect betrokken bij de uitbouw van een kwaliteitsvolle opleiding vroedkunde. Medewerkers participeren in dit proces in de diverse organen, door bevragingen (expertise) en door middel van informeel overleg. Studenten worden gehoord via het studentenoverleg, bevragingen (eerstejaars, docentenevaluatie/SWOP), de departementale studentenraad en het formele studentenoverleg. Afgestudeerden worden betrokken via de driejaarlijkse afgestudeerdenbevraging. Het werkveld ten slotte wordt geraadpleegd via het werkveldoverleg.

Buiten de vaststelling dat de decretaal vereiste raden en overlegorganen beschikbaar zijn, kunnen de studenten noch het werkveld weinig bijkomende informatie geven. Gezien het samenwerkingsplan en het vernieuwde curriculum is er wat personeel betreft, wel een goede betrokkenheid. De commissie stelt vast dat door de opleidingsadviesraad en de stages een goede betrokkenheid met het beroepenveld aanwezig is. Jaarlijks wordt een mentorendag georganiseerd. De mentoren zijn wel geconsulteerd over het competentieprofiel. De commissie stelt echter voor om nog meer inspanningen te leveren om het werkveld te betrekken in en te informeren over het onderwijsvernieuingsproces.

Er bestaat geen alumniwerking voor de vroedkunde.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vraagt de mogelijkheden te verkennen om alumniwerking als middel te benutten bij de bijsturing van de kwaliteit van de opleiding vroedkunde.

Eindoordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg: VOLDOENDE

Facet 5.1 Evaluatie resultaten: **VOLDOENDE**

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering: **VOLDOENDE**

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld: **VOLDOENDE**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat

- het kwaliteitsbeleid en de aanpak van de interne kwaliteitszorg met visie en transparantie ontwikkeld is en specifiek uitgewerkt is voor het samenwerkingsverband opleiding vroedkunde Limburg;
- een dynamisch kwaliteitszorgsysteem, gebaseerd op het EFQM-systeem, in de opleiding leidt tot het systematisch werken met de PDCA-aanpak;
- systematisch bevestigingen uitgevoerd worden over de verschillende aspecten van het onderwijs bij relevante doelgroepen, waarbij het beroepenveld beter betrokken kan worden;
- de opleiding systematisch tot maatregelen ter verbetering van de interne kwaliteitszorg komt met inspraak van betrokkenen;

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

ONDERWERP 6: RESULTATEN

Facet 6.1.: Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie spreekt haar waardering uit voor de positieve samenwerking tussen de opleidingen als waren zij effectief één opleiding. Zij streven gezamenlijke doelstellingen na en realiseren samen een opleiding op goed niveau.

Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over het gerealiseerde niveau van de opleiding en waardeert het engagement, de zelfstandigheid en het verantwoordelijkheidsgevoel van de afgestudeerden. Toch kan de opleiding, gezien het gebrek aan gedragsindicatoren nog geen inzicht geven over de mate waarin de doelstellingen worden gerealiseerd. Hier wordt aan gewerkt. De afgestudeerden spreken hun waardering voor de opleiding en de lectoren/praktijklectoren uit.

In 2002 werden alle KHLim-afgestudeerden van de opleiding vroedkunde voor de promotiejaren 2000, 2001 en 2002 bevroegd over een aantal relevante aspecten.

De respons bedroeg 46%. 75% was voltijds aan het werk, 19% vrijwillig deeltijds en 4% onvrijwillig deeltijds. Ruim 94% van de 16 respondenten hadden binnen het half jaar een eerste betrekking. Een derde van de respondenten was tewerkgesteld in een materniteit, een derde in de verloskamer en het overige derde in andere diensten. Omdat de opleiding recent drastisch vernieuwd is, zijn de meeste verdere resultaten van dit onderzoek niet meer relevant.

De tewerkstelling binnen de sector is goed, hoewel niet iedereen als vroedvrouw werkt en zowat de helft van de afgestudeerden start als verpleegkundige. Dit heeft echter vooral te maken met de Belgische arbeidsmarktgegevens.

Studenten worden voorbereid op solliciteren.

De opleiding bewaakt de kwaliteit van de stages door onder andere het stagebelevingsformulier, het overleg met de stageplaatsen, de bezoeken aan de stageterreinen en de leerbegeleiding. Door tegemoet te komen aan de vraag van het werkveld om actief te participeren in de opwaardering van het eindwerk zal de kwaliteit ervan nog toenemen. Na inzage van de documenten stelt de commissie vast dat zowel de stages als de afstudeerwerken/eindwerken voldoen aan het niveau van professionele bachelor vroedkunde.

Ongeveer een derde van de derdejaarsstudenten neemt deel aan buitenlandse stages. De studenten gaan, indien mogelijk, per twee naar dezelfde plaats. De afgelopen jaren is er een duidelijke stijging van het aantal studenten: van 5 in 2001-2002 (ongeveer 23%) over 7 in 2002-2003 (ongeveer 27%) naar 13 studenten in 2003-2004 (ongeveer 37%). Ook de docentenmobiliteit in het kader van internationale congressen en studiereizen neemt toe: van 2 in 2001-2002 over 4 in 2002-2003 en 5 van 2003-2004. Toch meent de commissie dat deze deelname van personeel aan internationale uitwisseling en congressen eerder beperkt is. De opleiding biedt een module *high-risk* aan voor buitenlandse studenten. Er meldden zich nog geen studenten aan voor deze module.

Aanbevelingen ter verbetering:

In het kader van de verdere uitbouw van een gezamenlijke opleiding vroedkunde door KHLim en PHL lijkt het aangewezen de eerste afgestudeerden van deze gezamenlijke opleiding opnieuw te bevroegen over hun ervaringen.

Facet 6.2.: Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en / of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45% en de 50% liggen. De evolutie over de jaren heen wordt niet opgevolgd, evenmin wordt de situatie per opleiding of studiegebied opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Het gemiddelde slaagpercentage bij generatiestudenten in het eerste jaar ligt tussen 45% en 67%. Op basis van exameninschrijving wordt dat tussen 51% en 76%. In het tweede jaar liggen deze percentages tussen 84% en 96%, en 87% en 97%. In het derde jaar slaagt 93% tot 100% en op basis van exameninschrijving 93% tot 100%. Deze slaagpercentages zijn redelijk hoog. Toch valt een grote uitval op in het tweede jaar. Dit heeft te maken met de stage in het tweede jaar. Dan wordt voor veel studenten pas duidelijk dat deze opleiding toch niet zo geschikt is, mede door de zware verantwoordelijkheid voor de vroedvrouw.

De doorstroomcijfers tonen aan dat vooral in het eerste jaar en in mindere mate in het tweede jaar, studenten een extra jaar moeten studeren. De gemiddelde studieduur ligt de voorbij 5 academiejaren tussen de 3 jaar 0,9 maanden en 3 jaar 4,2 maanden.

Er wordt geen onderzoek uitgevoerd naar uitval en drop-outcijfers zijn niet beschikbaar. Streefcijfers en benchmarking zijn er nog niet. De opleiding is er zich van bewust dat systematisch registreren van instroom, doorstroom en uitval noodzakelijk is.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt de opleiding aan om systematisch uitvalgegevens, instroom en doorstroom te registreren, te analyseren en op te volgen.

Eindoordeel over onderwerp 6: resultaten: VOLDOENDE

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau: **GOED**

Facet 6.2 Onderwijsrendement: **VOLDOENDE**

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat

- de opleiding degelijke en gewaardeerde vroedvrouwen aflevert;
- internationalisering ingebed is in de opleiding en nog aanmoediging verdient;
- de rendementscijfers bekend zijn;
- de opleiding niet over streefcijfers beschikt;
- een selectie gemaakt wordt in het eerste jaar met slaagcijfers, dat in het tweede jaar nog vrij veel uitval is en dat het slaagcijfer in het derde jaar hoog is.

Bijgevolg stelt de visitatiecommissie dat de opleiding voor dit onderwerp voldoet aan de basiskwaliteit.

OVERZICHTSTABEL OORDELEN

	Score facet	Score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		Voldoende
Facet 1.1.: Niveau en oriëntatie	Goed	
Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen	Goed	
Onderwerp 2: Programma		Voldoende
Facet 2.1.: Relatie doelstelling en inhoud	Goed	
Facet 2.2.: Eisen professionele en academische gerichtheid	Voldoende	
Facet 2.3.: Samenhang	Goed	
Facet 2.4.: Studieomvang	OK	
Facet 2.5.: Studietijd	Goed	
Facet 2.6.: Afstemming vormgeving – inhoud	Goed	
Facet 2.7.: Beoordeling en toetsing	Voldoende	
Facet 2.8.: *Masterproef	Nvt	
Facet 2.9.: Toelatingsvoorwaarden	Voldoende	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		Voldoende
Facet 3.1.: Kwaliteit personeel	Voldoende	
Facet 3.2.: Eisen professionele/academische gerichtheid	Voldoende	
Facet 3.3.: Kwantiteit personeel	Goed	
Onderwerp 4: Voorzieningen		Voldoende
Facet 4.1.: Materiële voorzieningen	Onvoldoende	
Facet 4.2.: Studiebegeleiding	Goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		Voldoende
Facet 5.1.: Evaluatie resultaten	Voldoende	
Facet 5.2.: Maatregelen tot verbetering	Voldoende	
Facet 5.3.: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	Voldoende	
Onderwerp 6: Resultaten		Voldoende
Facet 6.1.: Gerealiseerd niveau	Goed	
Facet 6.2.: Onderwijsrendement	Voldoende	

Score per facet: onvoldoende, voldoende, goed, excellent

Score per onderwerp: onvoldoende, voldoende

De visitatiecommissie vormde haar oordeel en motivatie op basis van volgende bronnen:

- zelfevaluatie rapport van de opleiding en bijhorende bijlagen
- gevoerde gesprekken met de betrokkenen
- documenten ter inzage bij het bezoek
- opgevraagde documenten
- [reactie op het terugmeldingsrapport](#)

Op basis van de oordelen over:

- Onderwerp 1: niveau en oriëntatie
- Onderwerp 2: programma
- Onderwerp 3: personeel
- Onderwerp 4: voorzieningen
- Onderwerp 5: interne kwaliteitszorg
- Onderwerp 6: resultaten

is de commissie van mening dat de basiskwaliteit van de opleiding gewaarborgd is. De commissie beoordeelt de opleiding derhalve positief.

Bijlagen

- CV commissieleden

- Domeinspecifiek referentiekader
- Bezoekschema